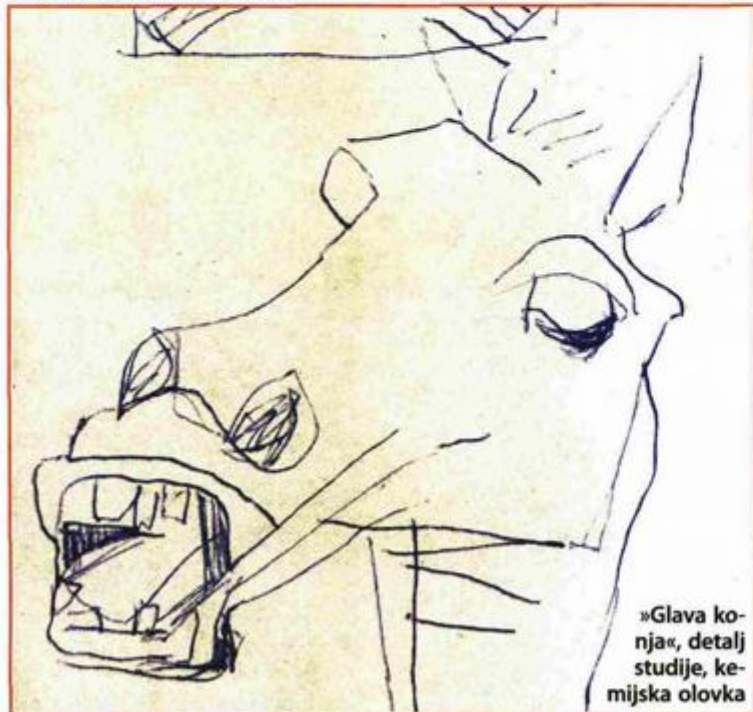

»Ovca«, kombinirana tehnika

»Glava konja«, detalj studije, kemijska olovka

»Ribe«, pastel

Strieglove životinje sa srcem i dušom

Izložba na internetu: »Animalizam« Slave Striegla - slikar čija je djela još Matko Peić uvrstio među svjetski vrijedna zaboravljen je od Zagreba iako u visokim godinama još slika fascinantna djela

Marina TENŽERA
marina.tenzera@vjesnik.hr

Tko ne zna za onu dirljivu priču o psu Hachiku koji je deset godina čekao na željezničkoj postaji svoga vlasnika profesora Hidesabura Uena koji je jednog dana otišao vlakom, doživio moždani udar i umro. Hachiko ga je svaki dan čekao, ustrajno i uporno pa su ga putnici počeli hraniti, dirnuti njegovom ljubavlju prema gospodaru. Štoviše, od psa su načinih japanski nacionalni simbol vjernosti, te mu dignuli spomenik nakon što je uginuo na željezničkoj postaji. Pas je ušao u lektiru, a svake godine željezničku postaju pohode ljudi spremni odati počast toj životinji, koja je za razliku od mnogih ljudi znala ludo voljeti. Životinjama, tim najvjernijim i najboljim prijateljima, koje su okrutno nastradale družeći se s ljudskim rodom, tema je izvanredne internetske izložbe »Animalizam« sisačkog slikara Slave Striegla, velikana kista, koji i s devedeset i dvije godine nastavlja raditi i fascinirati svojim djelom.

Na žalost, matična galerija »Striegl« u Sisku već duže priređuje izložbe samo u virtualnom obliku (www.galerijastriegl.hr) jer je ostala bez prostora, a nova galerija se još čeka! Unatoč tomu, voditelj galerije povjesničar umjetnosti Zoran Burojević priređuje izvanredne izložbe iz goleme Strieglove donacije, potom izložbe sisačkih umjetnika, a brojem i kvalitetom publikacija o Slavi Strieglu odradio je već i časni posao od mnogih drugih većih galerija u Zagrebu. Slikar kojega je slavio još Matko Peić, ostao je na žalost nekako na marginama interesa, iako se u akvarelu i crtežu može mjeriti ne samo s nekima od najvećih hrvatskih već i europskih slikara. Da ne pretjerujemo, potvrđuju opservacije Matka Peića koji je davno Strieglu dao visok status u korpusu nacionalnog slikarstva. Osobno bih rekla da neki Strieglovi akvareli dosižu snagu najveće od svih Slave Raškaj, dok se prethodnom izložbom »Cvjetovirata« potvrdio i snagom jednog Price i Murtića. Stoga je nejasno kako djela ovoga slikara nemaju veći odjek i zamah u Zagrebu. Striegl je i u animalističkim temama izvanredan. Riječ je o djelima koja slave inteligenciju životinja, prate njihove drame i ljubavi, prikazuju ih kao plemena bića, što ona i jesu, i to često mnogo više od čovjeka. Striegl za mačke, pse, bikove, ovnove, rode i ptice ima ono što-

Velikana kista kojega je hvalio Matko Peić: Slavo Striegl

vanje kakvo je pokazao sir David Attenborough, snimatelj najboljih britanskih dokumentaraca o životinjama: »Dosta mi je bića koja hodaju u bundama, a nemaju mozga. Radije ću se baviti bićima s vlastitim krznom - i vlastitim mozgom!« Nije to samo ljubav djeteta odrasloga uz obale Kupe prema apsolutnoj ljepoti konja u trku, savršenstvu psa ili mišću bika, eleganciji pijetla ili mačke. Striegl u ovim radovima iskazuje ono duboko i iskonsko poštovanje prema životinjama kakve su imale stare civilizacije koje su ih štovale kao bogove, pokapajući ih i preparirajući zajedno sa sobom, prije svega Egipćani. Striegl je čovjek duboko zaljubljen u dobrotu i ljepotu životinja. Paradoksalno, iako je djetinjstvo proveo u dvorištu očeve mesnice, gdje je neprekidno bio u njihovu društvu, osjećao je sa-

Baš kao što je slikao ljude, slikao je i životinje: težio je istaknuti njihovu osobnost, ne samo gestualnost, već i psihu. Nadasve ga je užasnulo mučenje konja koji su vukli kola s pijeskom po mekanom koritu Kupe

mo divljenje prema drugim bićima.

»Prvo sam crtao svog cucka Bobija, pa onda sve životinje koje je otac imao u štali i dvorištu: koze, ovce, krave, perad, svinje. Otac je imao i konje, nekoliko ih je služilo za svakodnevne poslove, a crni pastuh Vranac bio je 'paradni konj' namijenjen isključivo odlascima na sajmove«, sjeća se slikar. Striegl je posebno volio crtati toga konja, kojemu nije smio nitko prići osim konjušara. »Ja sam mogao raditi što sam htio, mogao sam se igrati njegovim repom, povlačiti se ispod njegovog trbuha, a on bi samo zadovoljno ržao, dopustio mi je da ga jašim...«. Striegl se sjeća i jedne male svrake koja je ispala iz gnijezda i koju »je othranio i svaki put kada bih viknuo 'kvak', ona bi mi doletjela na ruku«. Imao sam i jednog jarčića, priča u knjizi, koji, »čim bi me ugledao, radosno bi dotrčao, propeo se na stražnje noge, a prednje podigao prema meni«.

Životinje će ostati slikareva strast tijekom cijelog života, a iz atelijera koji mu je otac uređio nakon upisa na zagrebačku Likovnu akademiju uz kuću, imao je velike prozore okrenute prema dvorištu gdje je mogao nesmetano promatrati svoje ljubimce. Prizore ubijanja izbjegavao je koliko god je bilo moguće.

Preko, tjedna, volio je ići i u zoološki vrt, gdje bi nastajali krokiji lavova, vukova, antilopa, jelena. »Kada sam tamo odlazio, bio sam pun sjete, jer znao sam da imaju hranu i vodu ali da sanjaju slobodu...«. Vikende je provodio u Sisku. »Subotom sam kod kuće krokirao životinje pokušavajući uhvatiti njihove pokrete, a nedjeljom sam slikao Kupu i čamce.« Striegl je, ističe Burojević, već na početku studija slikao na tako svojstven način da njegova djela ubrzo zamjećuju njegovi profesori i kolege. Matko Peić će istaknuti: »Striegl je počeo svoj slikarski razvoj crtanjem životinja. Pojedini njegovi krokiji konja, ovnova ili pijetlova mahom su ga stavili među najbolje animaliste u hrvatskom suvremenom slikarstvu.«

Peić ističe da Striegl nije zaostajao u materijalnim i dokumentacionim elementima. »Želio je rafinirati i odmah recimo izuzetno personalan tip crtačkog i slikarskog animalizma. Riječ je o originalnoj Strieglovoj sposobnosti da umije u crtanju životinja ujediniti inače dva suprotna stanja: brutalnost i rafiniranost. Zato njegov piktoralni animalizam nije vlamenkovski sirov, niti sutinski morbidan. On je vandenovovski vitalan i elegantan, što osobito dokumentira 'Ovan', lavirani tuš iz 1947. a njemu treba pridodati i akvarel 'Čovjek i bik'. Baš u takvim trenucima kada olovkom titra između brutalnog i elegantnog ili kad akvarelnim kistom prelijeva sirovo zeleno u rafinirano ljubičasto, Striegl je u magistralnim trenucima svoga stvaranja.

Krene li samoj eleganciji (Violinist) ili samoj brutalnosti (Bik) – udaljava se od ranije magije, koja od njega stvara nesvakidašnji primjer kako se mogu crtati i slikati životinje rafinirano, a da pri tome ne ubije u njima elementarnost kobilinih sapi ili rudimentarnost ovnova profila«, istaknuo je Peić.

Zoran Burojević će više od tisuću Strieglovihih radova s temom animalizma podijeliti u tri kategorije: životinje u ambijentu, samostalno i u različitim životnim situacijama: portreti i simbolično alegorijski prikazi. U studentskim danima slikar je bio vođen čistom estetikom, ističe Burojević, prisutna je bila težnja za što realističnijim prikazom. Dolaskom na ALU gubi se taj interes, te se njegov interes širi sve više na likovne vrijednosti: zaustavljeni pokreti životinja i dinamika njihovih kretanja sada su u centru pažnje (Pas, Konj, Guska raširenih krila).

Nakon ALU, počinje istraživati životinjsku čud rekavši: »Životinje kao i ljudi imaju različita raspoloženja, jednom su mirne i nezainteresirane, drugi put nerвозne ili razdražene«. Iako ana-

Evidencijski broj / Article ID: 11541802
 Vrsta novine / Frequency: Dnevna
 Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
 Rubrika / Section:

»Mačka«, ulje na papiru

»Maženje«, monotipija

»Agresor«, kombinirana tehnika

Pikturalni fantom »Mrtve zimovke«

MATKO PEIĆ: Majstorija kojom je kist mladića Striegla prikazao dvije uginule sive ptičice pod nazivom »Mrtve zimovke« postavivši dvije pjege cinobera na sivu podlogu - učinila je od ove slike gotovo pikturalni fantom. Ne samo da bi ta sličica mogla stajati na istaknutom mjestu u svakoj našoj galeriji nego i u mnogoj svjetskoj. Upravo grandiozna kompaktnost tona starog Corota i mladog Deraina. Samo da je u životu naslikao tu jednu sliku, Slavo Striegl bi zaslužio da ga se smatra izuzetnim slikarom!

tomija i beživotni komadi mesa nisu bili u slikarevu fokusu, postoje i takvi radovi, analizira Burojević, što je bio »više revolt na ubijanje životinja, nego puki interes zbog motiva«. U prizorima životinja u njihovu okruženju Striegl je »želio produžiti njihovu ljepotu i nedodirljivost«. Pri tome je slikao osjećaje zapaženih trenutaka, ističe pisac knjige. Ponekad bi uhvatio simboličnost, ponekad nešto nestvarno. Tako je prvotni prizor dvaju pijetlova u borbi, komponiran u nijansama crvene boje, prerastao u kompoziciju Bljesak. Boja je slikaru služila kao izraz unutarnjeg doživljaja i

odraz duše (Crveni konji u borbi). U slikanju životinja u pejzažu svi elementi su za Striegla bili iste vrijednosti i slikao ih je istodobno. U tom smislu slike nadilaze vizualno iskustvo jer »svijet prirode nije ograničen samo na ono što se može vidjeti«. Granice su, analizira Burojević, proširene toliko da mogu obuhvatiti spiritističku realnost, poput misli, mašte i snova. Tako je Striegl »koristeći potpunu slobodu umjetničkog izražavanja mogao kreirati radove koje prelaze u znak, one koji su na granici apstrakcije ili potpuno apstraktni«. Baš kao što je slikao ljude, slikao

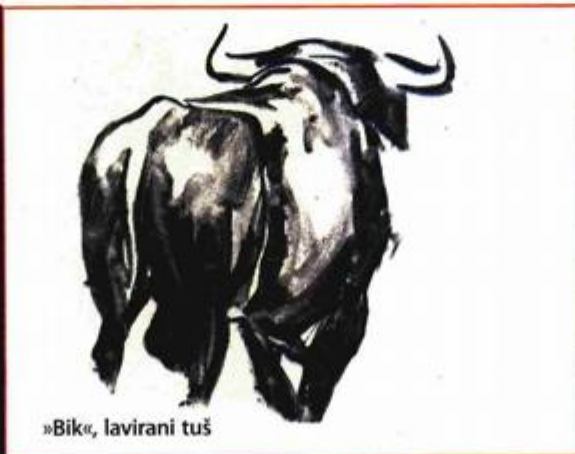
je i životinje: težio je istaknuti njihovu osobnost, ne samo gestualnost, već i psihu. Nadasve ga je užasnulo mučenje konja koji su vukli kola s pijeskom po mekanom koritu Kupe: »Konjima je izbijao znoj, a kočijaši su ih nemilosrdno šibali«, ispričao je slikar, koji će ih pretvoriti u portrete pune boli. Poseban dio animalističkih slika pun je simbola koji ukazuju na »dvostruki aspekt slikanja određenog prizora«. Strieglova figura bika u tom je smjeru simbol muževne snage i plodnosti, ali i simbol razaranja. U erotskim prizorima bik je simbol seksualne moći i strasti, koji ima

»posredničku ulogu u iskazivanju potisnutih želja«. Likovi konja s ispaćenim izrazom lica iz ciklusa »Cvjetovi rata« simboliziraju patnju. U radu »Bitka kod Siska« konj također ima dvostruko simboličko značenje - u prizoru s jahačem simbol je pobjednika, ali i simbol poraženog s bolnim grčem u prikazu glave. Vrane se na Strieglovim platnima javljaju kao tumači smrti, rata i razaranja, a psi kao simboli vjernosti i tuge. Pijetao je, s druge strane, glasnik rađanja ili ponovnog rođenja, dok mrtvi pijevac koji pada u vodu simbolizira propast posavskih sela. Ro-

de su također slikarevi motivi kao simboli sreće i rođenja, glasnici novog života, dok kostur ribe je živo pokazuje odumiranje života u Kupi i Savi. U djelima gdje su životinjske glave na tijelu čovjeka riječ je o metamorfozama »drugog lica čovjeka«. Striegl je motiv životinja koristio i za ilustracije u sisačkim novinama, za zbirke pjesama, u dizajnu za sisačke tvrtke i ugostiteljske objekte te za plakete, povelje, diplome i plakate. Na posljedku, pijetla je naslikao i na zgradi Maloga Kaptola na sunčanom satu gdje pijevac označava početak dana, a šišmiš kraj.

»Susret«, linorez

»Bik«, lavirani tuš

»Cirkus«, tempera